

Forslag

til

Lov om naturgasforsyning.

Fremsat den 16. marts 1972 af handelsministeren.

§ 1. Naturgas må kun indføres, forhandles, transporteres eller oplagres i henhold til en af handelsministeren meddelt tilladelse eller bevilling, der kan udfærdiges som eneretsbevilling for et bestemt tidsrum.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på lokaldistribution af naturgas modtaget til videresalg fra en virksomhed med bevilling i henhold til stk. 1.

§ 2. Eneretsbevilling er betinget af

- 1) at bevillingshaverens vedtægter — såfremt bevillingshaveren er et selskab — godkendes af handelsministeren, og ikke ændres uden dennes samtykke,
- 2) at vedtægterne for de selskaber, der oprettes af bevillingshaveren alene eller i fællesskab med andre godkendes af handelsministeren og ikke ændres uden dennes samtykke,
- 3) at bevillingshaverens planer for etablering af transmissionsanlæg for naturgas og for iværksættelse og opretholdelse af naturgasforsyningen godkendes af handelsministeren, og at planerne gennemføres indenfor de tidsfrister, som handelsministeren måtte fastsætte,
- 4) at bevillingshaveren overholder de til enhver tid gældende normer og sikkerhedsbestemmelser for etablering og drift af transmissionsanlæg for naturgas,
- 5) at bevillingshaveren følger påbud givet af handelsministeren med henblik på sikring af en forsvarlig udøvelse af forsyningsvirksomheden, og
- 6) at bevillingshaveren underkaster sig sådant tilsyn, som foreskrives af handelsministeren.

Stk. 2. Handelsministeren kan stille yderligere vilkår og kan pålægge bevillingshaveren at refundere udgifterne i forbindelse med det i stk. 1, punkt 6, nævnte tilsyn.

Stk. 3. Eneretsbevillingen kan hverken direkte eller indirekte overdrages til andre, medmindre handelsministeren tillader overdragelsen og godkender vilkårene for denne.

Stk. 4. Eneretsbevillingen er undtaget fra retsforfølgning af enhver art.

§ 3. Eneretsbevillingen fortabes, 1) såfremt de i § 2, stk. 1, nævnte betingelser eller andre betingelser fastsat i henhold til § 2, stk. 2, ikke overholdes, 2) såfremt eneretsbevillingen overdrages i strid med § 2, stk. 3, 3) såfremt bevillingshaveren træder i likvidation eller kommer under konkurs.

Stk. 2. Handelsministeren kan, når omstændighederne taler derfor, gøre undtagelse fra bestemmelsen i stk. 1.

§ 4. I eneretsbevillingen fastsættes bestemmelser om, hvorledes der ved dens udløb, opgivelse eller fortabelse skal forholdes med transmissionsanlæg for naturgas etableret af bevillingshaveren.

§ 5. Til etablering af de for forsyningsvirksomheden nødvendige transmissionsanlæg for naturgas kan handelsministeren, når almenvellet kræver det, tillade, at der iværksættes ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 2. Ekspropriation i henhold til stk. 1 finder sted efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

§ 6. Bevillingshaveren skal erstatte skader, der forvoldes ved den i henhold til bevilling udøvede virksomhed, selv om skaden er hændeelig.

Stk. 2. Har skadelidende ved forsæt eller grov uagtsomhed medvirket til skaden, kan erstatningen nedsættes eller bortfalde.

§ 7. Den, der udøver virksomhed i strid med § 1, straffes med bøde, medmindre anden lovgivning medfører højere straf.

Stk. 2. Overtrædelse af vilkår i bevilling eller tilladelse, som er udstedt i medfør af loven, straffes med bøde, medmindre anden lovgivning medfører højere straf.

Stk. 3. For overtrædelser, der begås af aktieselskaber, andelsselskaber eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

§ 8. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforlaget.

Almindelige bemærkninger:

Gennem de senere år er naturgas kommet til at spille en stadig større rolle i Vesteuropas energiforsyning, således som den i længere tid har gjort det i USA, Canada og Sovjetunionen. De meget betydelige fund af naturgas, som i 1959 blev gjort ved Groningen i Holland, har på afgørende måde præget udviklingen ikke blot i Holland, men også i Belgien, Frankrig og Tyskland, hvortil Groningen-gassen er eksporteret i store mængder. Senest er der gjort store fund af naturgas i både den britiske og den norske del af Nordsøen, medens fundene på den danske kontinentalsokkel hidtil har været af mere beskeden størrelse.

Hele denne udvikling er af stor betydning ikke blot for de lande, der har fundet gas, eller som har modtaget forsyninger af gas, men også for Vesteuropas energiforsyning som helhed. Vesteuropa er i betydeligt omfang afhængig af tilførsel af primær energi udefra, herunder navnlig af olie fra Mellemøsten, og det må fremhæves, at Danmark er det land i Europa, der har det største olieforbrug pr. indbygger, og at ca. 88 pct. af Danmarks totale forbrug af primær energi i 1970 bestod af olie og olieprodukter. Risikoen for midlertidige afbrydelser af leverancer af traditionel energi er derfor en væsentlig tilskyndelse til at søge naturgas tilført Danmark.

Naturgas består hovedsagelig af methan, og den har en brændværdi, der er ca. dobbelt så stor som almindelig bygas. Naturgas kan erstatte praktisk talt alt andet brændsel med undtagelse af det, der anvendes som drivmiddel i transportsektoren. Gassen er giftfri og kan formentlig karakteriseres som det rene brændsel, der findes. Gassen er praktisk taget svovlfri, og erstatning af en del af forbruget af primær energi med naturgas vil være et væsentlig bidrag til forureningsbekæmpelsen og vil samtidig bi-

drage til formindskelse af de stadige stigende vejtransporter af olie og olieprodukter.

På grund af de foran nævnte forhold indledte Handelsministeriet i 1967-68 en undersøgelse af den problematik, som man i Danmark ville stå overfor, såfremt der en dag måtte opstå konkrete muligheder for forsyning af landet med naturgas. Arbejdet hermed blev intensiveret, da den internationale Phillips-gruppe i 1970 rettede henvendelse til regeringen med tilbud om levering af betydelige naturgasmængder fra gruppens fund i det såkaldte Ekofisk-felt på den norske kontinentalsokkel ca. 330 km fra Jyllands vestkyst. Efter de seneste oplysninger vil der blive tale om leverancer på mellem 10 og 12 milliarder m³ naturgas årligt i en 10-12 årig periode, hvorefter leverancerne gradvis vil blive reducerede. På baggrund af denne konkrete forsyningsmulighed og muligheden for, at Dansk Undergrunds Consortium senere ville være i stand til at forhandle om leverancer af naturgas, nedsatte handelsministeren i maj 1971 efter regeringsbeslutning et rådgivende udvalg, udvalget vedrørende energipolitiske spørgsmål, som dels skal yde rådgivning med hensyn til de opgaver, en naturgasforsyning vil rejse for regering og centraladministration dels skal foretage undersøgelser af de tekniske og økonomiske muligheder for opbygningen af et dansk naturgasmarked og det nødvendige transmissionssystem samtidig med, at det skal forhandle med potentielle leverandører og aftagere af naturgas. Udvalget har hidtil navnlig beskæftiget sig med de sidstnævnte opgaver og har herefter indstillet til regeringen, at der med eventuelle kontrakt-afslutninger for øje nu etableres et særligt transmissionselskab, som kan overtage og videreføre forhandlingerne med såvel aftagergrupper som Phillips-gruppen og andre potentielle leverandører af naturgas, herunder Dansk Undergrunds Consorti-

um, som forventer at kunne levere 1-1½ milliarder m³ naturgas pr. år over en 20-årig periode, såfremt de hidtidige beregninger viser sig at holde stik.

Regeringen har tiltrådt udvalgets indstilling og har anmodet folketingets finansudvalg om tilslutning hertil.

Alle potentielle danske aftagergrupper, gasværker, fjernvarmeværker, industri og elværker har givet udtryk for interesse i, at der føres naturgas her til landet, hvis dette kan ske til konkurrence-dygtige priser. Gennemførelse af en naturgasforsyning vil forudsætte meget betydelige investeringer i selve transmissionsanlægget, og det må anses for ganske u hensigtsmæssigt og uøkonomisk, såfremt der skulle etableres flere konkurrerende transmissions-systemer. Det må på den anden side tages i betragtning, at en enkelt sælger af betydelige naturgasmængder vil opnå en hidtil uset stærk position på energimarkedet, hvilket gør det nødvendigt, at staten får en rimelig indflydelse på organiseringen og driften af en naturgasforsyning. Samtidig er det ønskeligt, at branchekyndig ekspertise og privat risikovillig kapital inddrages i et sådant projekt. Lovforslaget bygger derfor på en bevillingsordning med mulighed for udfærdigelse af eneretsbevilling til et særligt transmissionsorgan, jfr. i denne forbindelse det ovenfor anførte om etableringen af et transmissionsaktieselskab foreløbig med ren statslig deltagelse. Bevillingsordningen vil give det offentlige mulighed for at påse, at naturgasforsyningen finder sted på betryggende måde også uanset størrelsen af den statslige deltagelse i transmissionselskabet. De meget betydelige anlægsinvesteringer og den meget langsigtede planlægning, der vil være nødvendig ved naturgasindkøb og distribution gør det naturligt, at bevillingen gives som en eneretsbevilling for hele landet, men man har ikke villet udelukke muligheden for, at der i begrænset omfang eller inden for begrænsede områder kan gøres undtagelse herfra. En række hensyn taler afgørende for, at en naturgasforsyning må ske i samarbejde med vore nabolande, først og fremmest Sverige og Vesttyskland, og at et eventuelt dansk transmissionsystem derfor i større eller mindre omfang vil komme til at tjene til transport af naturgas gennem Danmark til Sverige og/eller Vesttyskland. Det vil i forbindelse hermed kunne blive aktuelt at etablere fællesjede ledninger.

Nedlægnin g af rørledninger uden for danske land-område og søterritorium vil ikke være omfattet af denne lov, men må ske efter reglerne i lov nr. 259 af 9. juli 1971 om kontinentalsoklen.

Lovens gennemførelse vil ikke i sig selv medføre administrative eller statsfinansielle konsekvenser. Det tilsyn, som måtte blive etableret med en virk-

somhed, der efter lovens § 1 opnår bevilling, før der foreligger en konkret naturgasforsyningsmulighed, vil være af begrænset omfang, og der vil efter lovforslaget være mulighed for at pålægge bevillingshaveren at refundere udgifterne med tilsynet.

Bliver der imidlertid tale om realisering af et naturgasprojekt med et landsdækkende transmissions-system, vil dette antagelig medføre at bevillingshaveren må tilvejebringe en egenkapital af størrelsesordenen 100-200 mill. kr. Bevillingshaveren vil herudover kunne have behov for at optage lån til etablering af transmissionssystemet.

Lovforslaget har været forelagt udvalget vedrørende energipolitiske spørgsmål, hvori Handelsministeriet, Ministeriet for Offentlige Arbejder, Økonomi- og Budgetministeriet, Udenrigsministeriet og Atomenergikommissionen er repræsenterede. Udvalgets formand er en fremtrædende erhvervsmand.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Til stk. 1. Naturgas er luftformig ved almindelig temperatur og trykforhold, men kan gøres flydende ved nedkøling til -161° Celsius (liquefied natural gas (LNG)).

Loven omfatter kun naturgas og ikke sekundære energiformer som kulgas, højovngas, raffinaderigas og lignende.

Bestemmelsens udformning tager sigte på at sikre, at uanset under hvilken form og hvorfra naturgassen bringes under til det danske marked, skal den principielt være omfattet af bevillingsordningen. Der gøres kun undtagelse for så vidt angår videre-salg af naturgas som nævnt i stk. 2. Der kan være behov for at give tilladelse til indførsel af naturgas til videnskabelige formål, men iøvrigt tænkes bevil-lingsystemet administreret således, at det under de almindelige bemærkninger nævnte transmissionsak-tieselskab sættes i stand til at overtage de opgaver, som hidtil har været varetaget af udvalget vedrø-rende energipolitiske spørgsmål i forbindelse med forhandlingerne med de potentielle leverandører og aftagere af naturgas. Det vil sikkert være nødven-digt, at transmissionselskabet indledningsvis tilde-les eneretsbevilling for et kortere åremål, men såle-des at selskabet, såfremt det opnår kontrakt om naturgasleverancer, får eneretsbevillingen forlænget under hensyntagen til bl. a. kontraktens løbetid. Den pågældende naturgasleverandør vil kunne få tilladelse til at bringe gassen ind til kysten med henblik på rensning af gassen og således, at enerets-bevillingshaveren først derefter overtager gassen.

F. t. 1. om naturgasforsyning.

Til stk. 2. Det er hensigten, at detaildistribueringen af naturgasen skal ske gennem eksisterende eller nyttilkommende gasfordelingsselskaber på lokalt plan, idet det dog forudsættes, at transmissionselskabet kan foretage direkte leverancer til store forbrugere, eventuelt via lokale distributionselskabers ledningsnet efter aftale med disse.

Til § 2.

Til stk. 1. Bestemmelsen angiver de hovedvilkår, der som minimum skal gælde for meddelelse af eneretsbevilling. De nærmere vilkår og betingelser i eneretsbevillingen må fremkomme som resultatet af forhandlinger mellem bevillingsgiver og bevillingsansøger jfr. herved også hjemmelen i stk. 2 til at stille yderligere vilkår. Det må positivt angives i bevillingen, hvilket omfang eneretsbevillingen skal have. Bestemmelserne i henhold til punkterne 3-6 bør udformes således, at de kan tages op til revision under hensyn til de konkrete omstændigheder, der gør sig gældende i forbindelse med kontraherede naturgasleverancer. Til bestemmelsen i punkt 4 kan anføres, at ministeren for Offentlige Arbejder efter indstilling fra udvalget vedrørende energipolitiske spørgsmål har nedsat et udvalg vedrørende normer og andre sikkerhedsbestemmelser for etablering af transmissionsanlæg for naturgas på dansk land-, sø- og kontinentalsokkelområde. For så vidt angår lokaldistributionen af naturgas findes der i lov nr. 132 af 13. april 1962 om visse forhold vedrørende gas-, vand- og afløbsinstallationer m. v. bestemmelser, som efter loven også finder anvendelse på naturgas.

Der vil iøvrigt i eneretsbevillingen blive optaget bestemmelser om bevillingshaverens rettigheder og pligter og om det tilsyn, der skal føres med virksomheden. Blandt andet må omfanget af bevillingshaverens pligt til at forsyne forbrugerne fastlægges.

Der er ikke i loven optaget bestemmelser om hvilke vilkår der kan eller skal fastsættes for tilladelse eller bevillinger uden eneret idet det må anses umuligt på forhånd at fastlægge generelt anvendelige vilkår. Vilkårene må derfor i hvert enkelt tilfælde fastlægges efter forhandling.

Til stk. 3 og 4. Bestemmelserne, der svarer til § 12 i lov om mineralske råstoffer i Grønland, jfr. lovbestemt-gørelse nr. 397 af 16. juli 1969, må anses for nødvendige med henblik på sikring af, at det er den bevillingshaver, som staten har truffet aftale med, der stedse står som part i aftalen. Der kan være behov for at foretage ændringer, og dette vil da kunne ske med handelsministerens godkendelse.

Til § 3.

Bestemmelsen svarer bortset fra redaktionelle

ændringer til § 14, stk. 2 in fine og stk. 3 i lov om mineralske råstoffer i Grønland.

Overtrædelser af vilkår i eneretsbevillingen kan medføre dennes fortabelse. Alt efter de konkrete omstændigheder må handelsministeren afgøre, hvorvidt der kan være grundlag for at gøre undtagelse fra denne hovedregel. Der er også mulighed for efter lovens § 7, stk. 2 og 3, i mindre graverende tilfælde at pålægge bøde for overtrædelse af bevillingens vilkår.

Til § 4.

Bestemmelsen svarer til § 6 i lov nr. 181 af 8. maj 1960 om efterforskning og indvinding af råstoffer i Kongeriget Danmarks undergrund (undergrundsløven).

Omkostningerne ved etablering af ot landsdækkende transmissionsanlæg for naturgas omfattende rørledninger, kompressorstationer, lagerinstallationer m. v. er af en sådan størrelse — mellem $\frac{1}{2}$ og 1 milliard kr. — at det vil være påkrævet, at anlæget holdes i drift i hele dets økonomiske levetid. Alt efter indholdet af eventuelle forsyningskontrakter, må det fastlægges, hvorledes der skal forholdes med sådanne anlæg såvel i tilfælde af bevillingens opgivelse eller fortabelse som ved eneretsbevillingens udløb.

Til § 5.

Ekspropriationsbestemmelsen tænkes navnlig benyttet til at sikre adgangen til nedlægning af rørledninger efter den valgte linieføring for transmissionssystemet. I forbindelse hermed vil der blive tale om begrænset arealanskaffelser til anlæg af kompressorstationer, fordelingscentraler m. v. Som nævnt under de almindelige bemærkninger er det ikke usandsynligt, at det kan blive nødvendigt at nedlægge rørledninger, som hovedsagelig skal tjene som transitlejninger. Etableringen af sådanne ledninger kan være en helt afgørende forudsætning for, at Danmark kan komme ind i billedet som naturgas-aftager, og sammenkoblingen med svenske og/eller tyske transmissionssystemer kan på længere sigt samtidig indebære en mulighed for Danmarks forsyning fra andre kilder.

Til § 6.

Erstatningsbestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til bestemmelsen i § 10 i undergrundsløven. Man har dog fundet det rigtigst, at det objektive ansvar også udstrækkes til at omfatte skader, der rammer personer, som ikke kan anses for udenforstående (ansatte, medkontrahtenter og lignende). Brand- og eksplosionsfaren ved moderne transmissionsanlæg for naturgas må anses at være overordentlig ringe, men der kan til en naturgasfor-

syning knytte sig risici, som det må være rimeligt, at bevillingshaveren bærer, også selv om der er tale om skader, som ikke skyldes fejl eller forsømmelser fra bevillingshaverens side.

Til § 7.

Det er fundet rimeligt, at statens ret til at meddele tilladelser og bevillinger, herunder eneretsbevil-

linger, efter loven beskyttes gennem en særlig straffebestemmelse, som samtidig også vil kunne finde anvendelse i tilfælde af mindre graverende overtrædelser fra bevillingshaverens side af vilkår i bevilling eller tilladelse, som er udstedt i medfør af loven.

Bestemmelsen bygger på § 5, stk. 1, 2 og 4, i lov om kontinentalsoklen.